

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, [http:// www.kp.org.pl](http://www.kp.org.pl)

Świebodzin, 8 lipca 2013 r.

**Regionalna Dyrekcja
Lasów Państwowych
W Szczecinie**
oraz
Nadleśnictwo Smolarz

W związku z konsultacjami projektu planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Smolarz na lata 2013-2022, wraz z programem ochrony przyrody oraz prognozą oddziaływania na środowisko, przedstawiam następujące uwagi i wnioski:

1. Cennymi elementami przyrody nadleśnictwa są ekosystemy hydrogeniczne. W celu ich ochrony:
 - a) Wnosimy o odstąpienie od planowanych melioracji wodnych w oddz. 135 i 136 obrębu Smolarz; i dopuszczanie w tym rejonie do renaturyzacji stosunków wodnych przez zarastanie rowów melioracyjnych, nawet jeżeli powodowałoby to lokalne zalewanie, podtapianie i zabagnianie drzewostanów.
 - b) Wnosimy o wykreślenie z elaboratu i z POP sugestii „*Na powierzchniach zagrożonych zbyt dużą ilością wody należy zadbać przede wszystkim o właściwe funkcjonowanie urządzeń wodno- melioracyjnych.... Nadmierna ilość wody gruntowej występująca na tych siedliskach przez znaczną część roku, utrudnia zdecydowanie dostępność terenu i wymusza specjalne gospodarowanie*”. Na terenie nadleśnictwa Smolarz nie ma problemu „zbyt dużej ilości wody”. Korzyści ekosystemowe wynikające z istnienia trwałych lub okresowych zabagnień są znacznie większe, niż związane z tym utrudnienia i straty gospodarcze.
 - c) Wnosimy o zapisanie w elaboracie i w POP zalecenia, by tolerować działania bobrów, w tym podtapianie drzewostanów i szkody zgryzowe w drzewostanach. Podana skumulowana powierzchnia szkód – 11 ha za poprzednie dziesięciolecie, nie powinna być traktowana jako znacząca strata. Korzyści ekosystemowe związane z retencjonowaniem wody przez bobry są znacznie wyższe, niż powodowane przez nie straty.
 - d) Wnosimy o zwrócenie większej uwagi, że wokół śródleśnych bagien i torfowisk powinny być pozostawiane strefy buforowe nie użytkowane rębnie. Według uwarunkowań przyrodniczych powinny być to strefy 30-50m, nadleśnictwo deklaruje pozostawianie stref 20-30m, a w praktyce w terenie obserwowaliśmy niekiedy pozostawianie stref 2-3m (pojedynczy pas drzew nad brzegiem bagna),

co jest zdecydowanie niewystarczające. Prosimy o wyraźne zapisanie w POP, że dotychczasowa praktyka powinna być poprawiona.

- e) Zrezygnować z trzebieży i użytkowania rębego w lęgach i olsach, a już w szczególności w lęgach z wysiękami wód (z wykazu drzewostanów cennych przyrodniczo wynika, że w niektórych starych drzewostanach lęgów źródłkowych zaplanowano TP). W szczególności, Rb I zaplanowana na Ol i OlJ jest niszcząca dla tych ekosystemów hydrogeniczných.
2. Stwierdzone odstępstwo między połową wieku rębności a średnim wiekiem drzewostanów proponujemy skorygować nie przez wzmożone użytkowanie rębne, a przez podniesienie wieku rębności, zwłaszcza dla Bk – do 140 lat, dla So - 120 lat, dla Ol - 100 lat.
3. Z zaniepokojeniem przyjmujemy zaplanowany rozmiar użytkowania, podniesiony o 25% w stosunku do dotychczasowego. Wielkość ta nie znajduje pełnego uzasadnienia we wzroście zasobności drzewostanów.
4. W gospodarstwie specjalnym przyjęto wiek dojrzałości rębnej podniesiony o co najmniej 20 lat w stosunku do wieku rębności. Podwyższenie takie jest słuszne, ale jego zastosowanie – zbyt wąskie. Analogiczne podwyższenie powinno być zastosowane do siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170, 9190 (nie tylko w stanie A por. niżej!) z wyjątkiem drzewostanów z So jako gatunkiem głównym – przynajmniej w obszarze Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, a najlepiej na całym obszarze nadleśnictwa.
5. W planie prosimy ująć sieć „ekosystemów referencyjnych”, tj. wyłączonych z użytkowania. Wiadomo nam, że w nadleśnictwach RDLP Szczecin takie projekty zostały sporządzone i przekazane do RDLP.
6. W obszarze Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 celem ochrony będzie musiało być odtworzenie naturalnych arealów siedlisk przyrodniczych. W związku z tym, przyrodnicze typy drzewostanów powinny być zastosowane nie tylko do aktualnych płatów siedlisk przyrodniczych, ale także do sztucznych drzewostanów rozcinających (fragmentujących) siedliska przyrodnicze w ramach jednolitych warunków siedliskowych. Np. jeżeli dwa płaty kwaśnej dąbrowy są rozdzielone pasem sztucznego drzewostanu sosnowego nie będącego siedliskiem przyrodniczym, i cały ten układ znajduje się w jednolitych warunkach siedliskowych, to celem ochrony w obszarze Natura 2000, przynajmniej w dłuższej perspektywie czasowej, musi być przebudowa tego drzewostanu sosnowego w kierunku kwaśnej dąbrowy, tak by odtworzyć naturalny areal kwaśnych dąbrów. W takiej sytuacji do drzewostanu fragmentującego powinien być zastosowany PTD kwaśnej dąbrowy, a nie GTD.
Dla rozwiązania tego problemu, dla uniknięcia rozległych zmian w planie, proponujemy w POP zapisać: *„W przypadku drzewostanów nie stanowiących obecnie siedlisk przyrodniczych, ale zlokalizowanych między siedliskami przyrodniczymi w analogicznych warunkach siedliskowych, GTD należy – wykorzystując kompetencje nadleśniczego – interpretować w taki sposób, by zapewnić przebudowę drzewostanu w kierunku odtworzenia siedliska przyrodniczego”*.
W przeciwnym razie trudno byłoby się zgodzić z konkluzjami prognozy oddziaływania na środowisko, o braku negatywnego oddziaływania planu na obszar Natura 2000.

Poza obszarem Natura 2000 nie ma obowiązku podejmowania działań na rzecz poprawy stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, tam więc PTD można stosować tylko do aktualnych siedlisk przyrodniczych – ale nie tylko do tych w stanie A!

7. Niezasadne jest stosowanie szczególnych regulacji tylko do siedlisk przyrodniczych w stanie A. Wiele płatów siedlisk w inwentaryzacji leśnej zostało ocenione na B ze względu na pojedyncze czynniki, które łatwo mogą ulec poprawie (np. zasoby martwego drewna) – właśnie do takich siedlisk należy zastosować szczególne reguły ochrony, aby osiągnęły stan A. Wnosimy, by wszystkie zasady stosowane do „siedlisk w stanie A” stosować do „siedlisk w stanie A i siedlisk które taki stan mogą osiągnąć w wyniku właściwej ochrony”.

8. Krytycznym problemem na terenie Nadleśnictwa Smolarz jest deficyt drewna martwego i drzew starych, z mogącymi się wykształcać dziupłami, próchnowiskami i fragmentami martwymi. Odtworzenie do właściwego poziomu zasobów drzew biocenotycznych i zasobów martwego drewna, zwłaszcza grubowymiarowego, a także drzew dziuplastych, wymaga stworzenia warunków dorastania drzew do podeszłego wieku i okazałych rozmiarów, a także warunków do powstawania martwego drewna grubowymiarowego.

W tym celu konieczne jest przyjęcie i konsekwentne stosowanie zasady pozostawiania we wszystkich cięciach rębnych – nie tylko na zrębach zupełnych, ale przede wszystkim w rębniach złożonych i stopniowych w drzewostanach liściastych – biogrup zajmujących co najmniej 5% powierzchni i zawierających co najmniej 5% masy drzewostanu z chwili inicjacji cięć rębnych; a następnie pozostawianie drzew w takich biogrupach do naturalnej śmierci i rozpadu. Tylko w taki sposób możliwe jest – w dłuższej perspektywie czasowej – istotne wzbogacenie lasu w deficytowe obecnie, a kluczowe dla ochrony różnorodności biologicznej, mikrosiedliska związane z drzewami starymi i martwymi; samo pozostawianie drzew biocenotycznych i posuszu jałowego nie jest w stanie zapewnić osiągnięcia tego celu.

Wnosimy o wyraźne zapisanie tej zasady w elaboracie i w POP. W przeciwnym razie trudno byłoby się zgodzić z konkluzjami prognozy oddziaływania na środowisko, o braku negatywnego oddziaływania planu na obszar Natura 2000, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że celem ochrony obszaru Natura 2000 musi być m. in. poprawa stanu siedlisk pachnicy i kozioroga oraz poprawa zdolności dąbrów, buczyn i grądów do podtrzymywania związanej z nimi różnorodności biologicznej.

Wnosimy także, by wykreślić z planu zapisy o usuwaniu nasienników i przestojów, a pozostawić je do naturalnej śmierci i rozkładu. Niepokoi nas stale pozyskiwanie posuszu, zwłaszcza liściastego – sugerujemy, że powinien on raczej pozostawać w lesie, w celu odbudowy zasobów martwego drewna.

9. Wspomniany w planie projekt optymalizacji sieci dróg, jak również pojedyncze inwestycje drogowe, wymagają oceny oddziaływania na obszar Natura 2000. Szerokie drogi z rowami odwadniającymi, z szerokim pasem wylesionym, powodują fragmentację ekosystemu leśnego. Drogi dobrej jakości otwierają kompleks leśny na legalną i nielegalną penetrację, co może być niekorzystne dla niektórych przedmiotów ochrony Natura 2000.

10. POP należy uzupełnić o informacje o występowaniu na terenie Nadleśnictwa unikatowego gatunku chrząszcza z rodziny kózkowatych – *Nothorhina muricata*, ujętego w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Na terenie Nadleśnictwa ma on jedno z kilku stanowisk w kraju. Żyje w korwinie bardzo starych sosen, z reguły rosnących poza zwartym drzewostanem – przy drogach, na skrajach lasu. W POP należałoby wpisać, że takie drzewa powinny być bezwzględnie zachowywane jako drzewa biocenotyczne.

11. Mucholówka mała, lelek, gągoł i zimorodek – będące przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 – występują na terenie Nadleśnictwa i to na wielu stanowiskach, wbrew temu co napisano w POP i prognozie
12. Metoda zastosowana do wykonania prognozy oddziaływania na środowisko – przecięcia warstwy planowanych zabiegów gospodarczych z warstwą posiadanych informacji o stanowiskach gatunków – jest nieprawidłowa w przypadku gatunków, których rozpoznanie jest bardzo niepełne. Metoda ta nie upoważnia do wyciągania jakichkolwiek konkluzji o oddziaływaniu planu na gatunki nie w pełni zinwentaryzowane – na terenie Nadleśnictwa są to z pewnością: pachnica dębowa i kozioróg dębosz (z pewnością liczniejsze, a uwzględniono zaledwie ich pojedyncze stanowiska), mucholówka mała, lelek, gągoł, zimorodek (wiele stanowisk na terenie Nadleśnictwa, a błędnie przyjęto, że w ogóle nie występują). W związku z zastosowaniem błędnej metody, nie można dać wiary ustaleniom prognozy.
13. Nadleśnictwo wydierżawia łąki i jeziora. W POP należy wskazać, jakie warunki ochrony siedlisk przyrodniczych (np. 6510, 6410, 6430, 3150, 3160, 3140, 7140) powinny być przy tym zachowane i zawarowane w umowach dzierżawy. W szczególności, należy zapewnić, że łąki będą koszone z zabraniem siana (nie mulczowane!), a w jeziorkach dystroficznych nie będzie prowadzona gospodarka rybacka.
14. Opis walorów kulturowych w POP należy uzupełnić o wzmiankę na temat licznych na terenie Nadleśnictwa dróg brukowych, stanowiących istotny walor kultury i charakterystyczny element krajobrazu. Brukowe nawierzchnie, jako mające walory zabytku, powinny być bezwzględnie zachowane.
15. POP należy uzupełnić o opis istotnych na terenie Nadleśnictwa zagrożeń od inwazyjnych gatunków obcych, oraz należy zaplanować w POP programy ich zwalczania. Dotyczy to w szczególności:
 - a) Tawuły kutnerowatej *Spiraea tomentosa*, neofita zarastającego torfowiska oraz bory i lasy bagienne, częściowo zwalczanego już w ramach projektu Klubu Przyrodników, ale wymagającej dalszych i szerszych działań.
 - b) Czeremchy amerykańskiej *Padus serotina*, wymagającej programu zwalczania wdrażanego przez Nadleśnictwo.Na terenie nadleśnictwa istotnym zagrożeniem jest też neofityzacja niecierpkim drobnokwiatowym *Impatiens parviflora*; nie ma prawdopodobnie możliwości zwalczania tego gatunku, można najwyżej nie przyspieszać jego ekspansji (rezygnując z prac otwierających wnętrze lasu, naruszających pokrywą gleby, ograniczając penetrację ludzką w miejscach narażonych).
16. Dolina Mierzęckiej Strugi poniżej Łęczyna zasługuje na ochronę nie tylko jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy, ale jako rezerwat przyrody; a propozycja taka była zgłaszana w rozmaitych inwentaryzacjach i waloryzacjach przyrodniczych. Wnosimy by wskazać ją jako rezerwat proponowany.

z poważaniem